

Eko Bülten'de *6.yıl***TİSK AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ- EYLÜL 2014 (SAYI: 67)**
30.09.2014**GENEL DEĞERLENDİRME****“İZLENECEK DIŞ POLİTİKA EKONOMİYİ DE BELİRLEYECEK”**

- FED, parasal genişlemeyi sonlandırma kararının uygulamasını 2015 yılına bıraktı. G20'ye göre küresel ekonomide büyüme yetersiz; işgücü ve üretim piyasaları ile AR-GE ve vergi alanlarında reform gerekiyor. Türkiye, G-20 Ülkeleri arasında cari açık, enflasyon, büyüme ve işsizlik alanlarındaki zayıflığı ile dikkat çekiyor. Türkiye'nin izleyeceği dış politika, ekonomik gerçekleştirmeleri de belirleyecek.
- GSYH ikinci çeyrekte %2,1 artarak beklentilerin altında kaldı. Yılsonu büyüme hedefine ulaşılması zor görünüyor. İmalat sanayii büyüme oranı ikinci çeyrekte %2'ye indi. Tarım sektörü ise %1,8 küçüldü. Yatırım harcamalarındaki azalış ikinci çeyrekte hızlandı. Özel kesim tüketim harcamaları yavaşladı.
- Sanayi üretimi Temmuz'da aylık bazda %1,8; yıllık bazda %3,6 yükseldi. Sanayi Ciro Endeksi aylık bazda %1,6 arttı. Eylül'de imalat sanayii kapasite kullanım oranı yıllık bazda 1 puan azaldı.
- Haziran'da yıllık bazda, işsizlik oranı 1 puan yükselerek %9,1 oldu, işsiz sayısı 414 bin kişi arttı.
- Dış ticaret açığı azaldı. Türkiye tarım ürünlerinde net ithalatçı konumunu korudu. Altın ticareti, dış ticaret açığını belirleyen en önemli fasıl oldu. AB'ye ihracat arttı, D-8 ve İslam İşbirliği Teşkilatına Üye Ülkelere yapılan ihracat azaldı.
- Dünya ticaret hacminin genişlememesi, AB ekonomilerinin zayıf büyüme performansı, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da yaşanan pazar kayıpları ve imalat sanayiinin yapısal sorunları ihracatımızdaki artışı sınırladı.
- Cari açık ilk 7 aylık dönemde yıllık bazda 16,6 milyar dolarlık azalışla 26,8 milyar dolara indi. Dış ticaret açığındaki azalma, parasal olmayan altın kalemindeki değişimler ve turizm gelirlerinin seyri cari açığı gerilettiler. Parasal olmayan altındaki düşüş, cari açığındaki 16,6 milyar dolarlık gerilemenin %49,4'üne tekabül etti. Cari açığın %30,7'si kaynağı belirsiz döviz girişi ile finanse edildi.
- Bütçe açığı hızlı büyüdü; 2014 Ocak-Ağustos döneminde 2013'ün aynı dönemine göre %1279 arttı. Ocak-Ağustos 2014'te faiz dışı fazla %18,6 azaldı. Düşük oranlı büyüme, KDV gelir artışını frenledi.
- TCMB, politika faiz oranını değiştirmedir. Enflasyondaki yükselişin nedeni büyük ölçüde gıda fiyatları.
- Türkiye 2001 Krizi sonrasında ciddi ölçüde büyüdü ancak kısa süreli sermaye hareketlerinin önemli rolü oldu. Küresel boyutta parasal genişlemenin zayıflamasıyla Ülkemizde cari açığın ve büyümenin finansmanı zorlaştı. Büyümenin azalması, işsizliği artırabilir. Yapısal reformlarla birlikte AB müzakere süreci canlandırılmalıdır.

Dünya Ekonomisi:

Eylül ayında küresel ekonomideki en önemli gelişme FED'in parasal genişlemeyi sonlandırma kararının uygulamasını 2015 yılına bırakması olmuştur. Bunun yanında ABD ekonomisinin yılın ikinci çeyreğinde %4,6 büyümesi, küresel ekonominin gelişmiş ülkeler kanadında iyimserliğin artmasına kaynaklık etmiştir. Ancak ayın son haftasında Avustralya'da toplanan G-20 Zirvesinde küresel ekonomideki büyümenin istenen düzeye erişmediği vurgusu yapılmıştır. G-20 küresel ekonominin istikrara kavuşması için işgücü ve üretim piyasalarında reforma gidilmesi, ayrıca Ar-Ge ve vergi alanında yeni açılımlar yapılması gerektiğinin altını çizmiştir.

G20 Dönem Başkanlığını Aralık ayında Türkiye'nin üstleneceği de göz önüne alındığında, halen G-20'nin kırılgan ekonomileri arasında gösterilen Türkiye'nin, yapısal reformlara hız vermesi gerektiği açıktır. Bu konuda yapılacak düzenlemeler G-20'nin kırılganları olarak sıralanan Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika'nın arasından Türkiye'nin sıyrılmasını sağlayabilir.

2014 Ağustos ayı itibariyle, Türkiye G-20 içerisinde cari açığın milli gelire oranı ve enflasyon hızı konularında birinci, faiz oranı ve işsizlik alanlarında dördüncü, büyüme oranında ve bütçe dengesizliğinin milli gelire oranında onuncu sırada gelmektedir. Buna göre büyüme, enflasyon, işsizlik ve cari açık temel sorunlar olarak dikkati çekmektedir (**Tablo 1 ve Grafik 1**).

Orta Doğu'daki terör eylemleri ve Ukrayna-Rusya arasındaki gerilim küresel ekonomiyi Eylül ayında da tehdit etmeye devam etmiştir. Özellikle Orta Doğu'da Türkiye bölge ülkesi olması nedeniyle, bu tehditten en fazla etkilenen ülke olmuştur. Türkiye'nin ülkemize sığınan mültecilere kapısını açması bir insanlık görevidir. Bununla birlikte, Türkiye'nin bölgeye yaptığı ihracat azaldığı gibi, ülkemize sığınan göçmen sayısındaki artış bütçe dengesi üzerinde baskı yaratmaktadır. Bölgenin istikrara kavuşması yakın gelecekte zor görünmektedir.

Türkiye'nin izleyeceği dış politika, ekonomik gerçekleştirmeleri de belirleyecek

Diğer yandan AB'de sürükleyici ülkeler konumundaki Almanya ve Fransa'nın büyüme oranlarındaki kötü performansı, düşük düzeylerde seyreden enflasyon oranları ile birleşince durgunluk riskini daha da artırmıştır.

Bu riski ortadan kaldırmak için Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) parasal genişlemeye gitmesi gerektiğine yönelik düşüncelerin yüksek sesle dile getirilmesi, düşük oranlı büyüyen ülkeleri sevindirmektedir. ECB'nin böyle bir tercihte bulunması durumunda Euro, Dolar karşısında değer yitirecek, dolayısıyla da AB ihracatı artacaktır.

FED, parasal genişlemeyi sonlandırma kararının uygulamasını 2015 yılına bıraktı.

G20'ye göre küresel ekonomide büyüme yetersiz. İşgücü ve üretim piyasaları ile AR-GE ve vergi alanlarında reform gerekiyor.

Türkiye, G-20 Ülkeleri arasında cari açık, enflasyon, büyüme ve işsizlik alanlarındaki zayıflığı ile dikkat çekiyor.

Uluslararası siyasi konjonktür de ekonomiyi tehdit ediyor.

AB'nin sürükleyici ekonomilerinin kötü performansı durgunluk riskini artırıyor.

ECB'nin parasal genişlemeye gitmesi durumunda AB daha hızlı büyüyecek.

AB'nin para politikasındaki bu olası değişim politik gelişmelerle kesintiye uğramazsa AB büyüme sorununu 2015 yılında büyük ölçüde atlatabilecektir.

Türkiye Ekonomisi:

2014 yılının ikinci çeyreğinde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) 2013 yılının aynı dönemine göre sabit fiyatlarla %2,1 oranında artarak birçok kesimin beklentisinin altında kalmıştır (**Tablo 2**). TİSK olarak sanayi üretimi ve dış ticaret verilerine dayanarak ikinci çeyrek büyüme oranının düşük geleceğini, hazırladığımız Aylık Ekonomi Bültenlerimizde belirtmiştik. Oranın düşük gelmesi yıllık hedef büyüme oranı olan %4'ün de yıl sonunda gerçekleşmesini zora sokmuştur. Gelişmiş ülke ekonomilerine kıyasla, şu ana kadarki büyüme hızını olumlu bulmakla beraber, yılın üçüncü çeyreğinde tarım üretiminin beklentilerin altında kalacağını, dış ticarete de önemli artış olmayacağını ve bankacılık sektöründeki kredi daralmasını göz önüne aldığımızda üçüncü çeyrek büyüme oranının da düşük bir düzeyde kalacağını tahmin etmekteyiz.

Sanayi Sektörü Yavaşladı, Tarım Sektörü Küçüldü

Büyüme oranlarına sektörel bazda bakıldığında imalat sanayindeki büyüme oranının 2013 yılının ikinci çeyreğinde %3,7 iken, 2014 yılının aynı döneminde %2'ye gerilediği görülmektedir. Sanayiye de girdi sağlayan tarım sektörü ise, izlenen tarım politikaları ve kuraklık nedeniyle 2014 yılının ikinci çeyreğinde %1,8 oranında küçülmüştür. Sektör geçen yıl aynı çeyrekte %6,4 oranında büyümüştü. Gündemdeki inşaat sektörü ise, 2013 yılının ikinci çeyreğinde %7,5 büyürken, bu yıl ancak %2,6 büyüebilmiştir. 2014 yılı konut satışlarındaki düşüş göz önüne alındığında bu yavaşlamanın sürpriz olmadığını düşünmekteyiz. 2014 yılı ikinci çeyreğinde en hızlı büyüyen sektör bankacılık olmuştur. Sektör 2013 yılında %7,8 büyürken, 2014'ün ikinci çeyreğinde %10,3 büyümüştür. %7,1 ile sigortacılık sektörü ve %6,9 ile madencilik ve taşocaklığı sektörü de hızlı büyüyen sektörler arasında yer almıştır.

Yatırımlar Azaldı, Makine ve Teçhizata Yatırım Yapılmadı

Harcama yöntemi ile hesaplanan GSYH verilerine göre Türkiye 2014 yılında yatırımdan vazgeçmiş gibi görünmektedir (**Tablo 3 ve Tablo 4**). Yatırım harcamalarındaki düşüş yılın ilk çeyreğinde %0,2 olurken, bu düşüş eğilimi ikinci çeyrekte hızlanarak %3,5 oranına yükselmiş ve yatırımda altı aylık gerileme %1,9 olmuştur. Özel sektör yatırım harcamaları 2014 yılının ilk çeyreğinde %1,6 küçülürken, ikinci çeyrekte %4,1 azalmıştır. Özel sektörün makine ve teçhizata, dolayısıyla teknolojiye yatırım yapamaması kaygı vericidir. Özel sektör makine teçhizat yatırımları yıllık bazda ilk çeyrekte %4,5 azalırken, ikinci çeyrekte bu azalış %7,6'ya varmıştır. İkinci çeyrekte inşaat yatırımları ise %4,3 artmıştır.

GSYH ikinci çeyrekte %2,1 artarak, beklentilerin altında kaldı. Yılsonu büyüme hedefine ulaşılması zor görünüyor.

İmalat sanayii büyüme oranı ikinci çeyrekte %2'ye indi. Tarım sektörü ise %1,8 küçüldü.

Yatırım harcamalarındaki azalış ikinci çeyrekte hızlandı.

Hanehalkı tüketim harcamaları ilk çeyrekte %3,2 artarken, ikinci çeyrekte bu oran hızla düşmüş ve %0,4'e gerilemiştir. Altı aylık toplam tüketim harcamaları artışı %1,8'de kalmıştır. Özel tüketim harcaması hızla yavaşlarken, kamu kesimi tüketim harcamaları artmaya devam etmiştir. Kamu kesimi tüketimi 2014'ün ilk çeyreğinde % 9,2; ikinci çeyreğinde %2,4 artmıştır.

Özel kesim tüketim harcamaları yavaşladı.

Harcamalar açısından büyüme oranını olumlu etkileyen gelişme dış ticaretten gelmiştir. Ancak buradaki olumlu gelişme ivme kaybetmektedir. 2014 yılının ilk çeyreğinde %11,1 artan ihracat, ikinci çeyrekte %5,5 oranında büyümüştür. Buna karşılık yılın ilk çeyreğinde %0,7 artan ithalat, ikinci çeyrekte %4,6 düşmüştür. Türkiye'nin sanayi malı üretiminde ara malı kullanım düzeyinin yüksek olduğu dikkate alındığında uzun süreli bir ithalat düşüşü aynı zamanda sanayi üretiminde düşüş anlamını da taşımaktadır. İhracatın %93'ünün sanayi malı olduğundan hareketle, aslında ithalattaki düşüş, gecikmeli olarak ihracatın düşüşü demektir.

Dış talebin büyüme oranına etkisi sınırlı kaldı.

Sanayide Üretim, Ciro ve Kapasite Kullanımı:

Temmuz 2014'te Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi Haziran ayına göre %1,8 oranında yükselmiştir. Alt sektörlerden madencilik ve taşocakçılığı sektöründe üretim %2 azalırken, imalat sanayiinde %1,9; elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksinde %3,2 artmıştır.

Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi Temmuz'da aylık bazda %1,8 arttı.

Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış ana sanayi gruplarında aylık bazda en yüksek üretim artışı %6,1 ile sermaye malı imalatında görülmüştür. Bu sektörü %3,5 ile dayanıklı tüketim malı imalatı sektörü ve %1,7 ile enerji sektörü izlemiştir. Ana sanayi gruplarında üretimin azaldığı tek sektör %0,4 ile ara malı imalatı sektörü olmuştur (**Tablo 5**).

En yüksek aylık üretim artışı %6,1 ile sermaye malı imalatında görüldü.

Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış İmalat Sanayi Endeksinde en yüksek üretim artışı %30,8 ile diğer ulaşım araçları sektöründe gerçekleşmiştir. Bu sektörü %14,7 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı, %9,3 ile mobilya imalatı sektörü izlemiştir. İmalat sanayiinde en fazla üretim düşüşü yaşayan ise %3,7 ile tütün ürünleri imalatı sektörü olmuştur. Bu sektörü %3,4 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı ve %2,7 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatı sektörü takip etmiştir.

Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış İmalat Sanayii Endeksi aylık bazda %1,9 arttı.

Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksine göre ise üretim 2013 yılının Temmuz ayına göre %3,6 yükselmiştir. Bu endeksin alt sektörlerindeki gelişim incelendiğinde madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksinin %0,4; imalat sanayii sektörü endeksinin %3,4 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksinin %6,2 arttığı görülmektedir (**Tablo 6**).

Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda %3,6 yükseldi.

Temmuz 2014'te Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi ana sanayi grubu içinde yer alan sektörlerden en fazla üretim sağlayan sektör %9,4 ile sermaye malı sektörü olmuştur. Bu sektörü %6,4 ile dayanıklı tüketim malı imalatı sektörü ve %5,8 ile dayanıksız tüketim malı sektörü izlemiştir. Bu sınıflandırmada üretimi düşen tek sektör %1,5 ile ara malı imalatı sektörü olmuştur.

Yıllık bazda en fazla üretim artışı sermaye malı imalatında görüldü.

Temmuz 2014'te Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi Haziran ayına göre %1,6 oranında yükselmiştir. Bu endeks kapsamındaki alt sektörler içinde madencilik ve taşocakçılığı sektöründe ciro %3,7; imalat sanayi sektöründe ise %1,6 oranında bir artış kaydetmiştir (**Grafik 2**).

Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi Temmuz'da aylık bazda %1,6 arttı.

Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksinde ana sanayi grupları içinde aylık bazda en yüksek ciro artışı %13,1 ile enerji sektöründe elde edilmiştir. Bu sektörü %2,7 ile dayanıklı tüketim malı sektörü ve %1,1 ile sermaye malı sektörü izlemiştir. En düşük ciro artışı ise %0,2 ile ara malı imalatı sektöründe gerçekleşmiştir.

Aylık bazda en yüksek ciro artışı %13,1 ile enerji sektöründe gerçekleşti.

Temmuz 2014'te Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış İmalat Sanayii Ciro Endeksine göre en yüksek ciro artışı %13,9 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı sektöründen sağlanmıştır. Bu sektörü %5,5 ile ana metal sanayi ve %5,2 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı sektörü izlemiştir. İmalat sanayiinde ciro kaybı yaşayan sektörlerin başını ise %11,9 ile diğer imalatlar, %9,8 ile tütün ürünleri imalatı ve %5,2 ile ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) sektörleri çekmiştir.

2014 yılı Temmuz ayında Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi 2013 yılının Temmuz ayına göre oldukça hızlı yükselmiş ve ciro artış oranı %12,4 olmuştur. Alt sektörlerden imalat sanayi sektöründe ciro %12,7 ve madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %3,8 yükselmiştir (**Grafik 3**).

Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi yıllık bazda %12,4 arttı.

Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi ana sanayi grubunda yer alan dayanıksız tüketim malı sektörü %15,8 ile Temmuz ayında en yüksek ciro artışını sağlamıştır. Bu sektörü %11,6 ile ara malı imalatı sektörü ve %6,6 ile dayanıklı tüketim malı sektörü izlemiştir. Enerji sektöründeki ciro artışı ise %5,9'da kalmıştır.

En yüksek yıllık ciro artışı dayanıksız tüketim malı sektöründe görüldü.

2014 yılı Eylül ayında İmalat Sanayii Kapasite Kullanım Oranı 2013 yılı Eylül ayına göre 1 puan azalmış ve %74,4'e gerilemiştir. Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı ise Ağustos ayına göre değişmemiş ve %74,1'de kalmıştır. Mal gruplarına göre kapasite kullanım oranı 2013 yılının Eylül ayına göre dayanıklı tüketim malları sektöründe 1,2 puan artmış, ara malları ve yatırım malları sektöründe 0,5 puan azalırken, dayanıksız tüketim malları sektöründe değişmeyerek %72,6'da kalmıştır.

Eylül'de İmalat Sanayii Kapasite Kullanım Oranı yıllık bazda 1 puan azaldı.

İstihdam ve İşsizlik:

Türkiye genelinde işsiz sayısı 2014 yılı Haziran döneminde yıllık bazda 414 bin kişi artarak 2 milyon 654 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı ise %8,1'den %9,1 seviyesine çıkmıştır. İşsizlik oranı erkeklerde %8,3 kadınlarda ise %10,9 olmuştur. Aynı dönemde; tarım dışı işsizlik oranı yıllık 1,2 puan artışla %11,2 düzeyinde tahmin edilmiştir. 15-24 yaş grubunu içeren genç işsizlik oranı %16,7 iken, 15-64 yaş grubunda bu oran %9,3'tür.

Haziran 2014 döneminde istihdam edilenlerin sayısı, 26 milyon 586 bin kişi, istihdam oranı ise %46,7 olmuştur. Bu oran erkeklerde %66,3, kadınlarda ise %27,6 olarak tahmin edilmiştir.

Aynı dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 5 milyon 937 bin kişi, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı ise 20 milyon 650 bin kişi olarak ölçülmüştür. İstihdam edilenlerin %22,3'ü tarım, %20,1'i sanayi, %7,4'ü inşaat, %50,3'ü ise hizmetler sektöründe yer almıştır.

İşgücü 2014 yılı Haziran döneminde 29 milyon 240 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise %51,3'tür. İşgücüne katılma oranı erkeklerde %72,3 kadınlarda ise %30,9 olmuştur.

Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların oranı 2014 yılı Haziran döneminde %36,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran tarım sektöründe %83,6 iken, tarım dışı sektörlerde %22,8 olmuştur.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam düzeyi bir önceki döneme göre 96 bin kişi azalarak 25 milyon 859 bin kişi olarak belirlenmiştir. İstihdam oranı ise 0,2 puanlık azalış ile %45,4 olmuştur.

Mevsim etkisinden arındırılmış işsiz sayısında 2014 yılı Haziran döneminde, bir önceki döneme göre 115 bin kişilik artış gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı ise 0,4 puanlık artış ile %9,9'a çıkmıştır.

Mevsim etkisinden arındırılmış işgücüne katılma oranı bir önceki döneme göre 0,1 puanlık azalış ile %50,4'e inmiştir.

Ödemeler Dengesi:

2014 yılı Temmuz ayı verilerine göre dış ticaret açığında ciddi bir düşüş sağlanmıştır. Bu gelişmenin altında yatan temel gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz:

Haziran 2014'te yıllık bazda işsizlik oranı 1 puan yükselerek %9,1 oldu. İşsiz sayısı 414 bin kişi arttı.

İstihdam oranı %46,7 oldu.

İşgücüne katılma oranı %51,3 olarak tahmin edildi.

Kayıtdışı istihdam oranı %36,4.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı azaldı, işsizlik oranı arttı.

2014 yılı Temmuz ayında ihracat, 2013 yılının aynı ayına göre %2,6 artmış ve 13 milyar 403 milyon dolara yükselmiştir.

- İthalat %13,5 oranında düşmüş ve 19 milyar 863 milyon dolara gerilemiştir.
- Dış ticaret açığı ise, %34,8 oranında azalmış ve 9 milyar 906 milyon dolardan 6 milyar 460 milyon dolara kadar düşmüştür.
- Bu gerçekleştirmeler sonrasında ihracatın ithalatı karşılama oranı 2013 Temmuz ayında %56,9 iken, 2014 Temmuz ayında %67,5'e yükselmiştir.

Temmuz'da ihracat %2,6 arttı, ithalat %13,5 azaldı. Dış ticaret açığı %34,8 oranında geriledi.

Dış ticaret açığı düşüyor.

Dış ticarete yılın Ocak-Temmuz döneminde ilk bakışta öne çıkan gelişmeleri ise şöyle özetleyebiliriz:

- Ocak-Temmuz 2014 döneminde ihracat 2013 yılının aynı dönemine göre %6,1 oranında artmış ve 88 milyar 194 milyon dolardan, 93 milyar 543 milyon dolara yükselmiştir.
- İthalat ise %6,2 oranında düşmüş ve 148 milyar 806 milyon dolardan 139 milyar 611 milyon dolara gerilemiştir.
- Dış ticaret açığı, geçen yılın aynı dönemine göre %24 oranında azalmış ve 2013 yılında 60 milyar 612 milyon dolar olan dış ticaret açığı, 46 milyar 068 milyon dolara gerilemiştir.
- Dış ticaret hacmi %1,6 oranında düşmüş ve 237 milyar dolardan 233 milyar 154 milyon dolar düzeyine gelmiştir.
- 2013 yılında %59,3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı %67'ye gerilemiştir.
- Tarım sektörü üretiminde dünyanın önde giden ülkesi olarak kabul edilen Türkiye, dış ticaret açısından net ithalatçı konumundadır. Temmuz 2014'de tarım ürünleri ihracatı %17 oranında azalmış, Ocak-Temmuz döneminde ise ancak %1,8 artmıştır. Temmuz ayında tarım ürünleri ithalatı %3,5 oranında azalmış, ancak ilk yedi ayda geçen yılın aynı dönemine göre %2,3 oranında artmıştır. Ocak-Temmuz 2014 dönemi itibariyle tarım ürünleri ihracatı 3 milyar 160 milyon dolar iken, ithalat 4 milyar 924 milyon dolar düzeyine ulaşmıştır. Tarım ürünlerinde net ihracat (eksi) 1 milyar 764 milyon dolar olmuştur.
- Temmuz 2014'de imalat sanayi ihracatı geçen yılın aynı ayına göre %3,4 oranında yükselmiş ve 12 milyar 719 milyon dolara kadar çıkmıştır. Ocak-Temmuz 2014 döneminde ise geçen yılın aynı dönemine göre ihracat %6,5 oranında artmış ve 82 milyar 339 milyon dolardan 87 milyar 660 milyon dolara yükselmiştir.

2014'ün ilk yedi ayında ihracat %6,1 artarken, ithalat %6,2, dış ticaret açığı %24 oranında azaldı.

Türkiye tarım ürünlerinde net ithalatçı konumunu korudu.

Temmuz 2014'te imalat sanayii ihracatı %3,4 arttı.

- 2014 yılı Temmuz ayı itibariyle geniş ekonomik sınıflandırmada tüm mal gruplarında ithalat azalmıştır. Aynı durum Ocak-Temmuz 2014 dönemi için de geçerlidir büyüme ve üretim için gerekli olan ara malları ithalatı geçen yılın aynı dönemine göre %6,9 oranında düşmüş ve ithalat 102 milyar 151 milyon dolara gerilemiştir.

İthalattaki gerilemede kilit fasıl, son üç yıldır dış ticaret ve ödemeler bilançosunda ciddi oynamalara neden olan altın ticaretidir. 71 nolu bu fasıldan yapılan ithalat Temmuz ayında geçen yılın aynı ayına göre %85 oranında azalarak 1 milyar 721 milyon dolardan 258 bin dolara gerilemiştir. Bu fasıldaki gerileme Ocak-Temmuz döneminde geçen yıla göre %67,5 olmuş ve 2013 yılında 11 milyar 686 milyon doları bulan ithalat, 7 milyar 883 milyon dolar düşüşle 2014 yılında 3 milyar 803 milyon dolara gerilemiştir. Böylece geçen yılın aynı döneminde göre 14 milyar 544 milyon dolar düşen dış ticaret açığının, 7 milyar 883 milyon doları yani %54'ü bu fasıldan kaynaklanmıştır. Dolayısıyla hem ithalattaki düşüşe hem de dış ticaret açığındaki düşüşe temkinli yaklaşmakta fayda bulunmaktadır.

İhracatta öne çıkan olgu ise ülke gruplarına göre ihracatta D-8 Ülkeleri'ne (Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya, Pakistan) ve İslam İşbirliği Teşkilatına Üye Ükelere yapılan ihracatın azalışı, buna karşılık AB'ye ihracatın artışıdır. AB'nin payı 2013 yılında %40,8 iken, 2014'de 43,6'ya çıkmıştır. Buna karşılık İslam İşbirliği Teşkilatına Üye Ükelere yapılan ihracat %4,1, D-8 Ülkelerine yapılan ihracat ise %42,5 oranında azalmıştır. Bu düşüşte Mısır'a yapılan ihracattaki düşüş önemli bir etken olmuştur.

Reel döviz kuru geçen yıla göre düşmesine rağmen Ocak-Temmuz döneminde Türkiye'nin ihracatı %6,1 oranında artmıştır. İhracattaki artışın sınırlı düzeyde kalmasının altında, iç dinamiklerin yanında dış dinamikler de önemli rol oynamaktadır:

- Dünya ticaret hacminde 2014 yılında %4,7 büyüme bekleniyordu. Ancak bu gerçekleşmeyecek gibi durmaktadır. Özellikle AB'nin büyüme performansının beklenenin altında kalması bu konuda etkili olmaktadır.
- Her ne kadar Ocak-Temmuz döneminde AB'ne ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre %13,3, Almanya'ya ihracatımız %15,7 artmış olsa da, AB ekonomileri yılın ikinci çeyreğinde zayıf bir büyüme göstermiş, Almanya %0,6 oranında küçülürken, Fransa

Altın ticareti, dış ticaret açığını belirleyen en önemli fasıl oldu.

AB'ye ihracat arttı. D-8 ve İslam İşbirliği Teşkilatına Üye Ükelere yapılan ihracat azaldı.

Dünya ticaret hacminin genişlememesi, AB ekonomilerinin zayıf büyüme performansı, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da yaşanan pazar kayıpları ve imalat sanayiinin yapısal sorunları ihracatımızdaki artışı sınırladı.

büyümemiştir. Bu durum AB'ye ihracattaki artışı sınırlamaktadır.

- Dış politikadaki değişiklikler nedeniyle kimi Kuzey Afrika ve Ortadoğu pazarında 2014 yılında yaşanan kayıplar toplam ihracatı olumsuz yönde etkilemektedir.
- İmalat sanayii ürünleri toplam ihracatının %93,7'sini (Temmuz 2014) oluşturan Türkiye'de, sektörün yapısal sorunları devam etmektedir: Düşük verimlilik, düşük kâr oranları, finansman imkânlarının yetersizliği, sosyal güvenlik sisteminin ve vergi mevzuatının ağır koşulları yerli yerinde durmaktadır. Üretim maliyetleri yukarı yönlüdür, Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin kamu tarafından kurumsal yapı oluşturulmadığı için ihracatta yüksek katma değere erişmek mümkün olamamaktadır. Bu nedenle, sanayide yapısal sorunlar çözülmeden ihracatta yüksek oranlı artış rakamlarını görmek zor olacaktır.

Ödemeler bilançosunda kilit değişken olan cari işlemler dengesi Temmuz ayında 2 milyar 634 milyon dolar açık vermiştir. Ocak-Temmuz 2014 döneminde ise geçen yılın aynı dönemine göre cari açık 16 milyar 581 milyon dolar azalmış ve 26 milyar 767 milyon dolara gerilemiştir. Yıllıklandırılmış cari açık ise (Ağustos 2013-Temmuz 2014) 48 milyar 485 milyon dolar olmuştur.

Cari açık ilk 7 aylık dönemde yıllık bazda 16,6 milyar dolarlık azalışla 26,8 milyar dolara indi.

Cari açıktaki gerilemede belirleyici olan değişimleri şöyle özetleyebiliriz:

- Dış ticaret açığı geçen yılın Temmuz ayına göre 14 milyar 544 milyon dolar azalmıştır.
- 2010-2013 yılları arasında cari işlemler açığını düzeyinin belirlenmesinde önemli bir değişken olan parasal olmayan altın kalemi bu dönemde de sert hareket göstermiştir. 2013 yılında Ocak-Temmuz döneminde 8 milyar 419 milyon dolar olan net altın ithalat, 2014'ün aynı döneminde 212 milyon dolara gerilemiştir.
- Turizm gelirleri 2014 yılında sınırlı bir gelişim göstermiş ve yılın ilk yedi ayında geçen yılın aynı dönemine göre 697 milyon dolar artarak 14 milyar 919 milyon dolara yükselmiştir.

Dış ticaret açığındaki azalma, parasal olmayan altın kalemindeki değişimler ve turizm gelirlerinin seyri cari açığı gerilettiler.

Cari işlemler açığının finansman kaynaklarındaki gelişmeler ise şöyle gerçekleşmiştir:

- 2014 Ocak-Temmuz döneminde yabancıların net doğrudan yatırımları 2013 yılına göre sınırlı bir artış göstermiş, 680 milyon dolar yükselerek 7 milyar 917 milyon dolar olmuştur.

- Yabancılar BIST yerleşik kişiler hisse senedi piyasasında Temmuz ayında 661 milyon dolarlık net alım yapmış, Ocak-Temmuz döneminde ise, 2 milyar 119 milyon dolarlık bir net alımda bulunmuştur.
- 2014 yılının ilk yedi ayında yabancılar 1 milyar 189 milyon dolarlık net DİBS alımı yapmıştır.
- Cari açığın finansmanında asıl kaynak girişi bankalar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bankacılık sektörü Temmuz ayında 1 milyar 609 milyon dolar, Ocak-Temmuz döneminde 6 milyar 714 milyon dolarlık borçlanmaya gitmiştir.
- Net hata noksan kalemi başlığı altında 8 milyar 225 milyon dolarlık kayıtdışı sermaye girişi olmuştur.
- Ocak-Temmuz döneminde TCMB'nin rezervleri 1 milyar 469 milyon dolar artmıştır.

Doğrudan yatırımlar sınırlı biçimde arttı.

Ocak-Temmuz 2014 döneminde ödemeler bilançosundaki gelişmeler, cari açığın beklentilerin üstünde gerçekleştiğini göstermektedir. Bunun ana nedeni dış ticaretteki yapısal sorunların devam etmesi ve bilançoda parasal olmayan altın kalemindeki gelişmelerdir.

Net parasal olmayan altın kalemi 2013 yılında 8 milyar 419 milyon dolarlık açık verirken, bu yıl açık 212 milyon dolara gerilemiş böylece net parasal olmayan altın kalemindeki düşüş 8 milyar 207 milyon dolara ulaşmıştır. Parasal olmayan altındaki düşüş cari açıktaki 16 milyar 581 dolarlık düşüşün % 49,4'ünü karşılamıştır.

Parasal olmayan altındaki düşüş, cari açıktaki 16,6 milyar dolarlık gerilemenin %49,4'üne tekabül etti.

Cari açığın finansmanını sorunlu kılan bir başka gelişme ise, net hata noksan kalemi altında gelen kayıtdışı sermaye girişidir. Ocak-Temmuz döneminde bu kalemden Türkiye'ye 8 milyar 225 milyar dolara ulaşmış, yani toplam cari açığın %30,7'si kaynağı belirsiz döviz girişi ile finanse edilmiştir.

Cari açığın %30,7'si kaynağı belirsiz döviz girişi ile finanse edildi.

Ödemeler bilançosundaki mevcut gelişmeler cari açıktaki düşüşün de, finansmanın da sorunlu olduğunu, bu nedenle verileri temkinle karşılamakta fayda bulunduğunu göstermektedir.

Para ve Maliye Politikası:

2014 yılı Ocak-Ağustos dönemi Merkezi Yönetim Bütçesi 2013 yılına göre bütçe dengesi açısından daha olumsuz bir tablo çizmiştir. Bu saptamamızın altında yatan temel gösterge doğal olarak bütçe dengesidir. Hatırlanacağı üzere Merkezi Yönetim Bütçesi 2013 yılı Ocak-Ağustos döneminde 231 milyon TL fazla vermişti. 2014'ün aynı döneminde ise, bütçe açığı %1279 oranında artmış ve 2 milyar 719 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Bütçe açığı hızlı büyüdü; 2014 Ocak-Ağustos döneminde 2013'ün aynı dönemine göre %1279 arttı.

2014 yılında bütçe açığı sadece Ağustos ayında 2013 yılının Ağustos ayına göre %289 yükselmiştir.

2014 yılı Ocak-Ağustos döneminde faiz dışı fazla 2013 yılının aynı dönemine göre %18,6 oranında azalarak 30 milyar 917 milyon TL'ye gerilemiştir. Bu dönemde bütçe giderleri 2013 yılına göre %10,1; faiz hariç bütçe giderleri de %13,6 yükselmiştir. Buna karşılık, ekonomideki düşük oranlı büyümeye bağlı olarak bütçe gelirleri %8,9 artmıştır. Hanehalkı tüketim harcamalarındaki artışın durma noktasına gelmesinin etkisiyle dahilde alınan KDV gelirleri 2013 yılına göre %0,4 oranında artarken, ithalattaki azalışın bir sonucu olarak ithalattan alınan KDV gelirleri de ancak %2,5 oranında artmıştır.

2014 yılı Ocak-Ağustos dönemindeki olumlu gelişme ise faiz oranlarındaki düşüş sonucunda faiz giderlerinin 2013 yılının aynı dönemine göre %10,9 azalarak 33 milyar 636 milyon TL'ye gerilemesi oldu. Buna karşılık cari transferlerin bütçe giderleri içindeki payı 2013'te olduğu gibi 2014 yılının ilk sekiz ayında da %38,3 düzeyinde gerçekleşti.

TCMB, yılın başında %5 olarak belirlediği hedef enflasyon (TÜFE) oranını daha sonra revize ederek %7,6'ya çekmiştir. TCMB özellikle Ağustos 2014'te TÜFE Temmuz ayına göre %0,09, 2013 yılının Aralık ayına göre %6,28, bir önceki yılın Ağustos ayına göre %9,54 ve on iki aylık ortalamalara göre %8,46 yükselince, politika faiz oranını –repo ihale faiz oranı-Eylül ayı sonunda yaptığı Para Kurulu Toplantısında da değiştirmemiştir (**Tablo 8**).

Enflasyondaki yükselişin kaynağı büyük ölçüde gıda fiyatlarıdır.

Nitekim Ağustos ayındaki yıllık %9,54'lik enflasyon oranının %3,52'si gıda ve alkolsüz içecekler grubundan gelmektedir. Gıda enflasyonu diyebileceğimiz bu enflasyon oranını (Ağustos ayı itibarıyla bu harcama grubundaki fiyat artışı %14,4'e ulaşmıştır) TCMB'nin kontrol etme şansı pek bulunmamaktadır. Üstelik fiyat artışının nedeni talep fazlalığı değil, arz eksikliğidir (ya da üretim düşüşüdür). Nitekim TCMB parasal sıkılaştırmada hedeflediği düzeyleri yakalamıştır.

Dünyada emtia fiyatlarındaki düşüş nedeniyle enflasyon oranı gerileme eğilimindedir. Özellikle ülkemiz için temel ithal malı olan enerjide dünyada fiyatlar on iki aylık dönemde %6,82 düşerken, Türkiye'de düşmemesi, tam aksine %2,45 oranında yükselmesi, sanayi sektörü için önemli bir maliyet artışını ifade etmekte, sanayi ürünü ihracatçısının rekabet gücünü azaltmaktadır. Dünyada birçok ülkede emtia piyasasında fiyatlar düşerken, Türkiye'de gıda grubu harcamalarının fiyatındaki yükseliş, sorunun iç dinamiklerden kaynaklandığını düşündürmektedir.

Ocak-Ağustos 2014'te faiz dışı fazla %18,6 azaldı.

Düşük oranlı büyüme, KDV gelir artışını frenledi.

TCMB, politika faiz oranını değiştirmede.

Enflasyondaki yükselişin nedeni iç dinamikler; büyük ölçüde gıda fiyatları.

SONUÇ

Türkiye Ekonomisi 2001 Krizi sonrasında ciddi büyüme oranları yakalamıştır. Özelleştirmeler sayesinde doğrudan yatırım harcamaları artmıştır. Özel sektör büyümeye önemli katkı sağlamış, hanehalkı tüketim harcamaları hızla yükselmiş, konut ve otomobil sahipliği üst noktalara tırmanmıştır.

Ancak tüketim ve yatırım harcamalardaki artışın finansman kaynağı kısa süreli sermaye hareketleri olmuştur. Kriz sürecinde FED'in izlediği parasal genişleme politikası 2010 yılı sonrasında da büyümenin kolayca finansmanını sağlamıştır. Özel sektör ve hanehalkı borçlanma oranları yükselmiştir. Bu durum bankacılık sektöründe karlılık oranlarını artırırken, sanayi sektöründe düşürmüştür.

2014 yılına gelindiğinde FED'in parasal genişlemeyi zayıflatması Türkiye'de cari açığın ve büyümenin finansmanını zorlaştırırken, yılın ilk altı ayında büyüme oranının aşağıya çekilmesine kaynaklık etmiştir. Türkiye'nin potansiyel büyüme oranı olan %5'in altında büyümesi önümüzdeki dönemde işsizlik oranının daha da artmasına neden olacaktır. Hem işsizliğin azalması, hem de büyüme oranının yukarıya çekilmesi için duraksayan yapısal önlemlere devam edilmesi, sanayicinin önündeki engellerin kaldırılması zorunludur. Ayrıca, soğuyan Türkiye-AB ilişkilerinin ve üyelik müzakerelerinin canlandırılması gereklidir.

Türkiye 2001 Krizi sonrasında ciddi ölçüde büyüdü ancak kısa süreli sermaye hareketlerinin önemli rolü oldu.

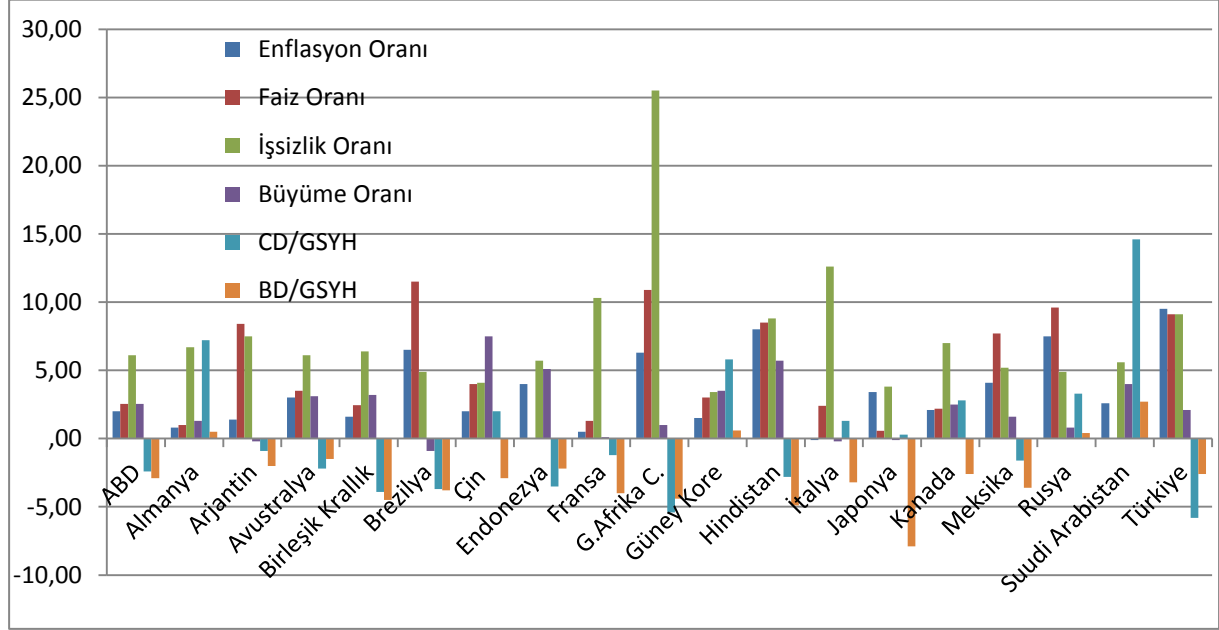
Küresel boyutta parasal genişlemenin zayıflamasıyla Ülkemizde cari açığın ve büyümenin finansmanı zorlaştı. Büyümenin azalması, işsizliği artırabilir. Yapısal reformlarla birlikte AB müzakere süreci canlandırılmalı.

Tablo 1: G-20 Ülkelerindeki Temel Makro Göstergeler (AB Hariç), Ağustos 2014

Ülkeler	Enflasyon Oranı	Faiz Oranı*	İşsizlik Oranı	Büyüme Oranı 2014Q2	Cari Denge/GSYH	Bütçe Dengesi/GSYH
ABD	2,0	2,5	6,1	4,6	-2,4	-2,9
Almanya	0,8	1,0	6,7	1,3	7,2	0,5
Arjantin	1,4	8,4	7,5	-0,2	-0,9	-2,0
Avustralya	3,0	3,5	6,1	3,1	-2,2	-1,5
Birleşik Krallık	1,6	2,5	6,4	3,2	-3,9	-4,5
Brezilya	6,5	11,5	4,9	-0,9	-3,7	-3,8
Çin	2,0	4,0	4,1	7,5	2,0	-2,9
Endonezya	4,0	vy	5,7	5,1	-3,5	-2,2
Fransa	0,5	1,3	10,3	0,1	-1,2	-4,0
G.Afrika C.	6,3	10,9	25,5	1,0	-5,4	-4,4
Güney Kore	1,5	3,0	3,4	3,5	5,8	0,6
Hindistan	8,0	8,5	8,8	5,7	-2,8	-4,9
İtalya	-0,1	2,4	12,6	-0,2	1,3	-3,2
Japonya	3,4	0,6	3,8	-0,1	0,3	-7,9
Kanada	2,1	2,2	7,0	2,5	2,8	-2,6
Meksika	4,1	7,7	5,2	1,6	-1,6	-3,6
Rusya	7,5	9,6	4,9	0,8	3,3	0,4
Suudi Arabistan	2,6	v.y.	5,6	4,0	14,6	2,7
Türkiye	9,5	9,1	9,1	2,1	-5,8	-2,6

Kaynak: Eurostat ve The Economist 13 September, 2014.

*10 yıl vadeli devlet tahvili faiz oranı.

Grafik 1: G-20 Ülkeleri Temel Makro Göstergeleri, Temmuz 2014**Tablo 2: GSYH Büyüme Oranları, 1998 Fiyatlarıyla, 2013-2014**

YILLAR	1. ÇEYREK	II. ÇEYREK	III. ÇEYREK	IV. ÇEYREK	YILLIK
2013	3,1	4,6	4,2	4,5	4,1
2014	4,7	2,1			3,3(*)

(*) 6 Aylık

Kaynak: TÜİK

Tablo 3: Harcama Yöntemine Göre GSYH'daki Büyüme, 1998 Fiyatlarıyla

Yıllar	Dönem (Çeyrek)	Hanehalkı Tüketimi	Kamu Tüketimi	Yatırımlar	İhracat	(Eksi)İthalat
2013	I	3,1	7,9	0,4	3,0	7,8
	II	5,6	8,0	3,4	0,0	12,5
	III	5,6	1,9	5,3	-2,4	5,2
	IV	6,1	6,9	7,4	-1,2	10,3
Yıllık		5,1	6,2	4,2	-0,3	9,0
2014	I	3,2	9,2	-0,2	11,1	0,7
	II	0,4	2,4	-3,5	5,5	-4,6
Altı Aylık		1,8	5,6	-1,9	8,1	-2,1

Kaynak: TÜİK

Tablo 4: Harcamalar Yöntemiyle Sabit Fiyatlarla Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Büyüme Hızı, 1998 Fiyatlarıyla

	2013 Çeyrek					2014 Çeyrek		
	Yıllık	I	II	III	IV	6 aylık		II
Gayri safi yurtiçi hasıla	4,1	3,1	4,6	4,2	4,5	3,3	4,7	2,1
Yerleşik hanehalklarının tüketimi	5,1	3,1	5,6	5,6	6,1	1,8	3,2	0,4
Devletin nihai tüketim harcamaları	6,2	7,9	8,0	1,9	6,9	5,6	9,2	2,4
Maaş, ücret	3,9	4,3	3,5	3,6	4,0	4,3	4,4	4,3
Mal ve hizmet alımları	8,0	11,7	12,0	0,5	8,6	6,8	14,1	0,9
Gayri safi sabit sermaye oluşumu	4,2	0,4	3,4	5,3	7,4	-1,9	-0,2	-3,5
Kamu sektörü	23,4	52,4	27,3	17,6	12,1	2,7	7,2	-0,9
Makine- teçhizat	3,6	105,3	39,3	0,3	-12,7	-8,7	-1,7	-12,8
İnşaat	29,8	47,4	25,3	21,9	30,2	4,5	8,4	1,3
Özel sektör	0,4	-5,8	-0,8	2,6	6,1	-2,9	-1,6	-4,1
Makine- teçhizat	1,0	-6,1	-1,3	2,3	10,6	-6,2	-4,5	-7,6
İnşaat	-1,0	-5,0	0,5	3,3	-2,3	4,4	4,6	4,3

Kaynak: TÜİK, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, II. Çeyrek, 2014

Tablo 5: Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endekse Göre Bir Önceki Aya Göre Sanayi Üretimindeki Değişim Oranları 2011 - 2014

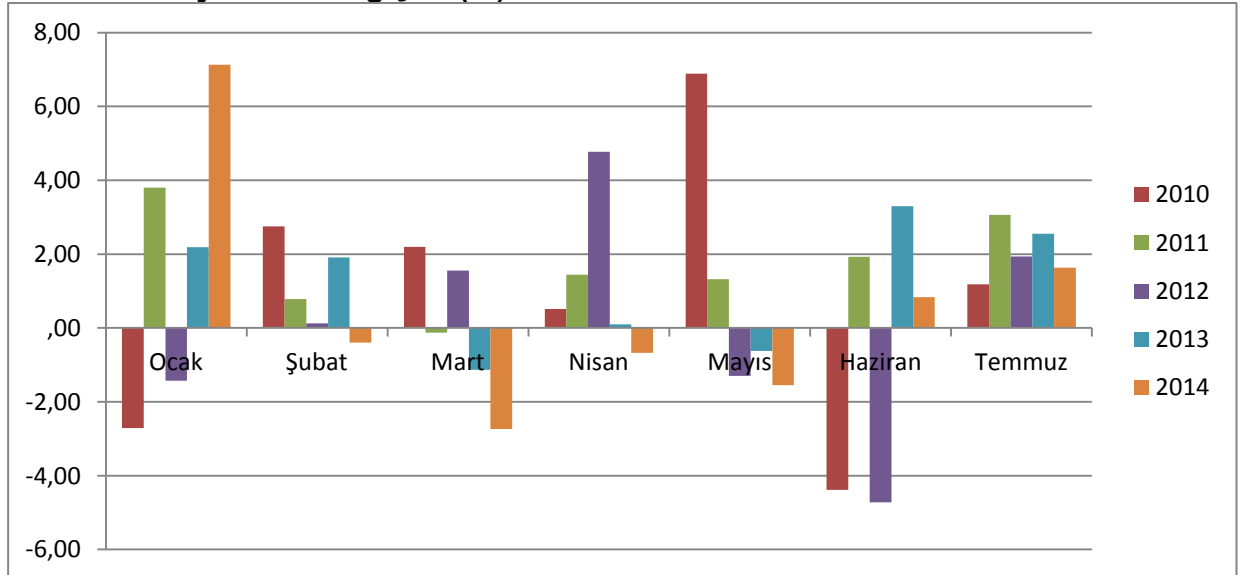
Yıl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz
2011	2,0	-1,2	0,4	-0,8	0,4	0,9	-0,4
2012	-0,7	-0,1	1,5	0,2	1,6	-2,2	0,7
2013	1,5	1,9	-0,1	0,3	-0,5	2,3	0,0
2014	1,0	-0,3	-0,4	0,9	-0,8	0,4	1,8

Kaynak: TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi Bülteni, 8 Eylül 2014

Tablo 6: Takvim Etkisinden Arındırılmış Endekse Göre Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Sanayi Üretimindeki Değişim Oranları (2010=100), 2011 - 2014

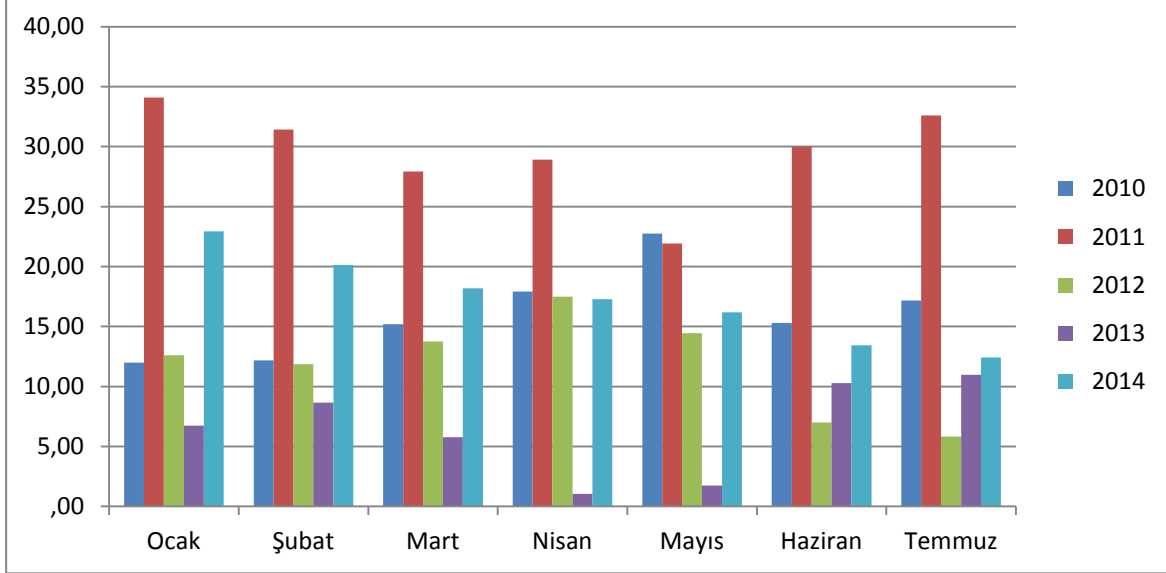
Yıl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz
2011	19,8	14,4	11,4	9,6	8,7	9,6	8,9
2012	0,7	2,2	3,7	4,8	5,8	2,1	3,3
2013	2,0	4,6	2,2	2,7	0,2	5,0	3,9
2014	7,1	4,6	4,2	4,6	3,5	1,6	3,6

Kaynak: Sanayi Üretim Endeksi Bülteni, 8 Eylül 2014.

Grafik 2: Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Toplam Sanayi Ciro Endeksinde Bir Önceki Aya Göre Değişim (%) 2010-2014

Kaynak: TÜİK Sanayi Ciro Endeksi Bülteni, 12 Eylül 2014.

Grafik 3: Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Ciro Endeksi, Bir Önceki yılın Aynı Ayına Göre Değişim(%), 2010-2014

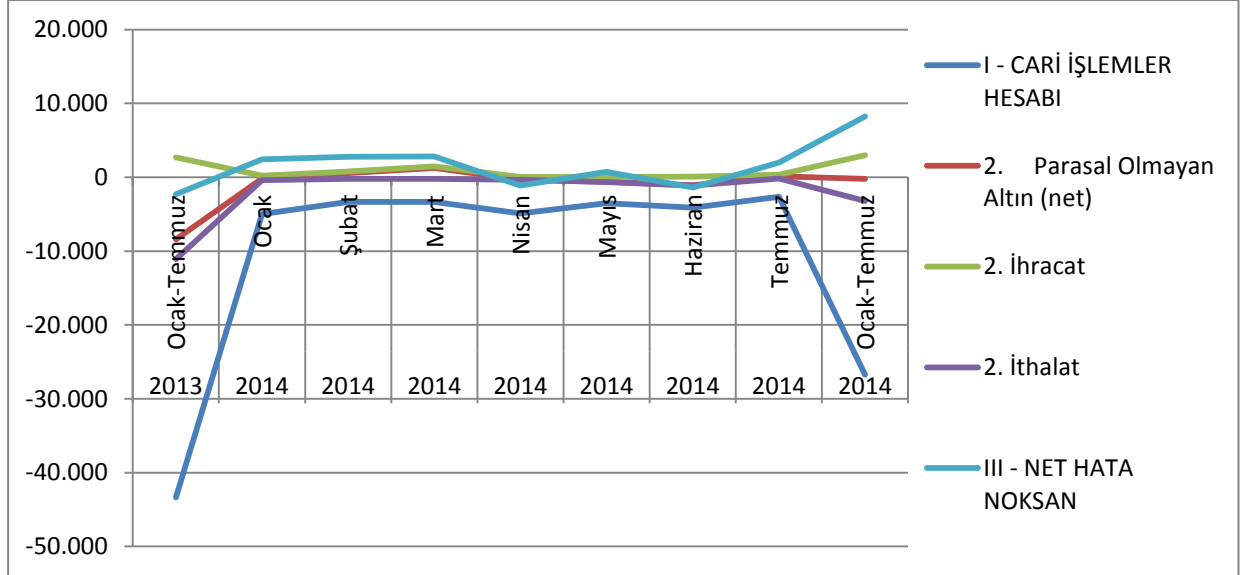

Kaynak: TÜİK Sanayi Ciro Endeksi Bülteni, 12 Eylül 2014.

Grafik 4: 2014 Ocak-Temmuz Döneminde Temel Dış Ticaret Göstergelerinde Değişimler

Kaynak: TÜİK

Grafik 5: Cari Açık, Parasal Olmayan Altın ve Net Hata Noksan (2013-2014)**Kaynak:** TCMB**Tablo 7: Enflasyonda Üç Oran (%)**

2014 Orta Vadeli Program Hedef Enflasyon Oranı	2014 yılı İçinde Revize Edilen Yıl Sonu Enflasyon Oranı	Ağustos 2014, Gerçekleşen Enflasyon Oranı
5.0	7.6	9.52

Kaynak: TCMB Enflasyon Raporları, 2014 I-II**Tablo 8: TCMB Faiz Oranları**

	Borç Alma	Borç Verme
Gecelik Faiz Oranı (O/N)	7,50	11,25
Repo İhale Faiz Oranı	0,0	8,25
Geç Likidite Faiz Oranı	0,0	12,75

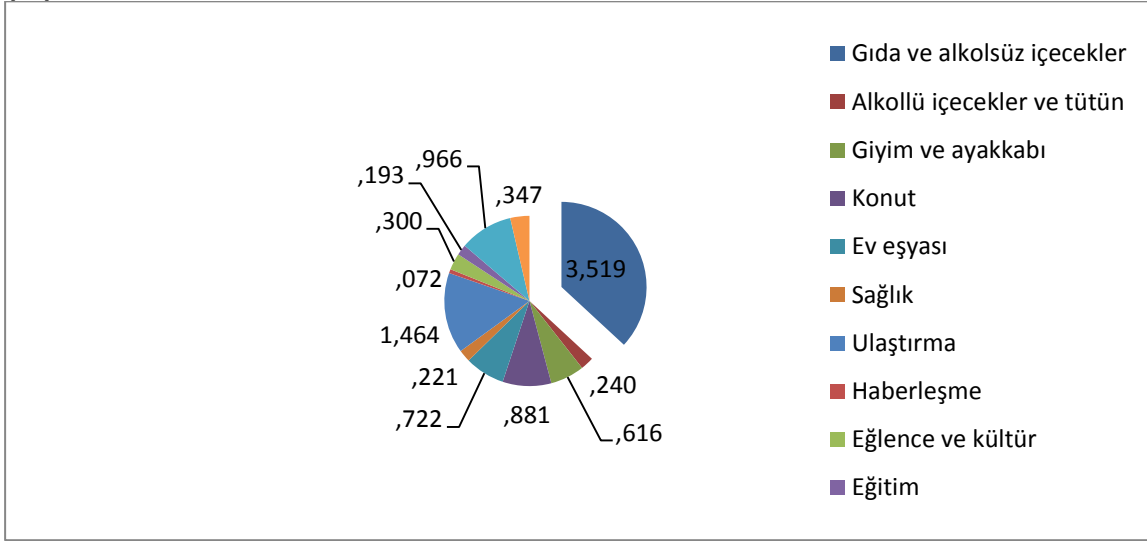
Kaynak: TCMB Veri Tabanı

Tablo 9: Fiyat Endekslerindeki Değişim, Ağustos 2014

Endeks	2013 Ağustos Ayına Göre Yıllık Oran (%)	On İki Aylık Ortalama (%)
Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)	9,52	8,46
Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE)	9,88	9,55
Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE)	9,82	15,55
Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi	10,54	7,88

Kaynak: TÜİK**Tablo 10: TÜFE’de Ana Harcama Gruplarının Yıllık Değişime Etkisi (%), Ağustos 2014**

	Grup Ağırlığı	2013 Ağustos Ayına Göre Değişim	Yıllık Enflasyona katkısı
TÜRKİYE	100	9,54	9,54
Gıda ve alkolsüz içecekler	24,45	14,44	3,52
Alkollü içecekler ve tütün	5,29	4,56	0,24
Giyim ve ayakkabı	7,17	8,62	0,62
Konut	16,41	5,39	0,88
Ev eşyası	7,52	9,64	0,72
Sağlık	2,44	9,08	0,22
Ulaştırma	15,54	9,45	1,46
Haberleşme	4,7	1,53	0,07
Eğlence ve kültür	3,36	8,95	0,30
Eğitim	2,26	8,56	0,19
Lokanta ve oteller	6,58	14,73	0,97
Çeşitli mal ve hizmetler	4,28	8,13	0,35

Grafik 6: TÜFE Ana Harcama gruplarının Toplam Değişime Yıllık Etkisi, Ağustos 2014 (%)

Kaynak: TÜİK